

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 330.341.1

DOI:10.36919/2312-7872.1.2024.33

О. В. Гривківська,*доктор економічних наук, професор**Національний університет харчових технологій, м. Київ**email: oksana.uaemail@gmail.com**http://orcid.org/0000-0003-4160-5914;***О. І. Сенюк,***здобувач третього рівня вищої освіти**ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ**email: oksana.uaemail@gmail.com***ORCID ID: 0009-0005-9853-2295**

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті обґрунтовано значення інноваційного потенціалу для забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства, оскільки визначає можливості підприємства для розвитку інноваційних процесів і впровадження нових ідей, продуктів або технологій.

Стаття обговорює основні компоненти інноваційного потенціалу, такі як людські ресурси, технічні, фінансовий потенціал, а також інноваційні технології. Зазначається, що ефективне управління інноваційним потенціалом сприяє появі нових ідей і розробці нових продуктів і послуг, що підвищує конкурентоспроможність підприємства.

Визначено, що основними в процесі забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства на інноваційній платформі можна вважати такі підходи: скорочення кількості ланцюгових управлінських рівнів задля прискорення процесу «дослідження — освоєння — виробництво — збут»; визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, виходячи з мети і завдань базисних економічних стратегій підприємства; мінімізація термінів розробки та імплементації інноваційних проектів з використанням принципів паралельного й інтегрального вирішення інноваційних завдань.

Зазначається, що інноваційний потенціал може бути використаний для вдосконалення організаційних і управлінських процесів, що сприяє підвищенню продуктивності праці і зниженню витрат. Оптимальне використання інноваційного потенціалу підприємства допомагає забезпечити його конкурентну перевагу на ринку, оскільки постійне впровадження нових продуктів і технологій підприємство здатне привертати нових клієнтів, збільшувати свою частку ринку та отримувати більші доходи.

Автори статті роблять висновок про те, що ефективне використання інноваційного потенціалу є ключовим чинником для розвитку і стійкості підприємства на ринку.

Ключові слова: інновації, інноваційний потенціал, ефективність, господарська діяльність, підприємство, ресурси.

Постановка проблеми. Впровадження інновацій завжди мало велике значення для розвитку виробництва. У сучасній економіці вони все більше стають основним фактором економічного зростання. Наразі ніхто нікого не змушує покращувати виробництво та якість продукції, якщо тільки немає ризику банкрутства. На основі інновацій можливе використання сучасних технологій та організації виробництва для підвищення якості продукції, забезпечення успіху та ефективності бізнесу. Вирішення цих завдань вимагає інноваційно-підприємницького підходу, основою якого є пошук і впровадження інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування інноваційного потенціалу підприємства присвячено роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як М. Бондарчук, Ю. Бажал, М. Войнаренко, Т. Васильців, В. Геєць, Т. Іванюта, С. Ілляшенко, С. Кіреєв, О. Кириченко, А. Єпіфанова, В. Семиноженко, В. Стадник, Л. Федулова й інші. Проте дослідження доводять, що наразі єдиний та цілісний підхід до ролі інноваційного потенціалу у забезпеченні ефективності господарської діяльності підприємства, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є обґрунтування впливу інноваційного потенціалу на забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Інноваційний потенціал відіграє значну роль у забезпеченні ефективності господарської діяльності підприємства, оскільки визначає можливості підприємства для розвитку інноваційних процесів і впровадження нових ідей, продуктів або технологій.

Аналіз джерел [1–11] дозволив визначити наступні складові інноваційного потенціалу підприємства:

1. Людський капітал. Це знання, компетенції і навички, які володіють співробітники підприємства. Рівень кваліфікації та творчість працівників впливають на їхню здатність створювати та розвивати нові ідеї і впроваджувати інновації (рис. 1).

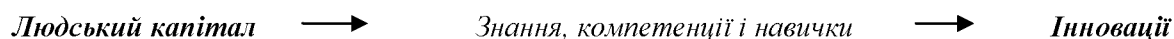

Рис. 1. Людський капітал як складова інноваційного потенціалу підприємства (розробка автора)

2. Технічні ресурси. Це сучасне обладнання, технології і матеріали, що використовуються на підприємстві. Наявність технічних ресурсів і їхній рівень сучасності впливають на швидкість і можливість впровадження нових технологій і розробку нових продуктів (рис. 2).

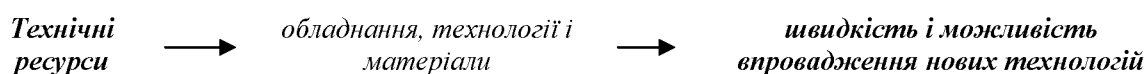

Рис. 2. Технічні ресурси як складова інноваційного потенціалу підприємства (розробка автора)

3. Фінансові ресурси. Це обсяг фінансування, який має підприємство для реалізації інноваційних проєктів. Чим більший фінансовий потенціал, тим більше можливостей у підприємства для інвестицій у дослідження і розвиток нових технологій (рис. 3).

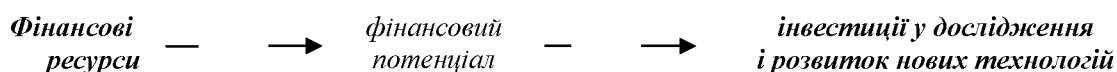

Рис. 3. Фінансові ресурси як складова інноваційного потенціалу підприємства (розробка автора)

4. Організаційні процеси. Ефективність інноваційного процесу на підприємстві залежить від правильності та ефективності організаційних процесів. Важливо встановити систему управління інноваціями, забезпечити ефективну комунікацію та співпрацю між різними підрозділами підприємства.

5. Внутрішній клімат і корпоративна культура. Важливо створити на підприємстві сприятливий клімат для інноваційної діяльності. Це включає в себе підтримку ініціатив співробітників, навчання та розвиток персоналу, створення атмосфери взаємодії і співпраці.

Інноваційний потенціал включає в себе наявність інноваційної культури, здатність до інноваційного мислення, наявність кваліфікованих кадрів, наявність фінансових ресурсів для реалізації інноваційних проєктів.

Перш за все, інноваційна культура підприємства передбачає створення сприятливого середовища для розвитку інновацій, включаючи відкритий обмін ідеями, пошук нових рішень і

методів роботи. Така культура сприяє стимулюванню творчого потенціалу працівників і створенню інноваційних продуктів.

Друге, інноваційне мислення є важливим аспектом ефективності господарської діяльності підприємства. Це означає здатність працівників думати креативно і шукати нові шляхи розвитку компанії. Інноваційне мислення може бути розвинуто шляхом підтримки навчання і стимулювання працівників до пошуку нових ідей і рішень.

Третє, наявність кваліфікованих кадрів є необхідною умовою для успішної реалізації інноваційних проектів. Підприємство повинне мати кадри з необхідними знаннями і навичками для впровадження новаторських ідей. Забезпечення постійного професійного розвитку працівників також є важливим аспектом.

Нарешті наявність фінансових ресурсів є ключовим аспектом забезпечення ефективності господарської діяльності. Інноваційний потенціал може бути реалізований лише за наявності достатніх фінансових ресурсів для впровадження нових ідей і технологій.

Отже, інноваційний потенціал допомагає створити інноваційну культуру, розвиває інноваційне мислення, залучає кваліфікованих кадрів і забезпечує необхідні фінансові ресурси для реалізації інноваційних проектів.

З огляду на вищезгадане, основними в процесі забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства на інноваційній платформі можна вважати такі підходи: скорочення кількості ланцюгових управлінських рівнів задля прискорення процесу «дослідження — освоєння — виробництво — збут»; визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, виходячи з мети і завдань базисних економічних стратегій підприємства; мінімізація термінів розробки та імплементації інноваційних проектів з використанням принципів паралельного й інтегрального вирішення інноваційних завдань (рис. 4).

Рис. 4. Роль інноваційного потенціалу у забезпеченні ефективності господарської діяльності підприємства (розробка автора)

Для розв'язання існуючих проблем та забезпечення успішної реалізації інновацій на підприємствах необхідно здійснити: упорядкування та вдосконалення законодавства, що регламентує діяльність інноваційного підприємництва та імплементацію нормативно-правової бази інноваційної діяльності до принципів та норм Європейського Союзу; формування підрозділів з питань охорони інтелектуальної власності в центральних органах виконавчої влади; створення та розвиток діяльності системи виробничо-технологічного забезпечення, сертифікації і просування

розробок; сприяння відновленню функціонування патентних підрозділів на підприємствах державної форми власності; удосконалення та спрощення процедури експертизи та реєстрації інноваційних структур та їх проєктів; активізацію інвестиційної діяльності для розвитку інноваційної інфраструктури. А також впровадження інновацій на підприємствах допоможе розширити асортимент продукції, сформувати нові ринки збуту в Україні, зберегти та збільшити традиційні ринки збуту, забезпечити відповідності сучасним правилам і стандартам, зростанню виробничих потужностей, поліпшенню умов праці [12].

Висновки. Одним з основних факторів успішної діяльності підприємства є здатність до інноваційного розвитку. Інновації дозволяють підприємству розвиватися, впроваджувати нові продукти та технології, підвищувати якість та конкурентоспроможність своїх товарів і послуг. Отже, забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства залежить від його інноваційного потенціалу.

Інноваційний потенціал підприємства визначається наявністю і розвитком таких компонентів, як технічне обладнання, науково-дослідна база, інтелектуальні ресурси та персонал з високим рівнем кваліфікації. Ці компоненти створюють сприятливі умови для реалізації інноваційних проєктів.

Оптимальне використання інноваційного потенціалу підприємства допомагає забезпечити його конкурентну перевагу на ринку. Через постійне впровадження нових продуктів і технологій підприємство здатне привертати нових клієнтів, збільшувати свою частку ринку та отримувати більші доходи. Однак, для ефективного використання інноваційного потенціалу необхідно мати більшість компонентів, відповідних кваліфікаційних рівнів персоналу та капітал для розробки та впровадження інноваційних рішень. Недостатня кількість інвестицій в інноваційні проєкти може стати перешкодою для розвитку інноваційного потенціалу підприємства.

Таким чином, інноваційний потенціал є ключовим фактором у забезпеченні ефективності діяльності та конкурентоздатності підприємства на ринку. Впровадження нових продуктів та технологій допомагає підприємству залучити нових клієнтів, збільшити свою частку ринку та отримувати більші доходи. Однак, для успішного використання інноваційного потенціалу необхідно мати відповідну кваліфікацію персоналу та достатність капіталу для розробки та впровадження нових рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хмизова О. В., Сизан О.М. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємства. *Наукові праці. Економіка*. Т. 285. № 273. 2016. 83–88 с.
2. Про інноваційну діяльність: Закон України № 40-IV від 4.07.2002 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
3. Федулова Л.І., Колош М.О. Інноваційний потенціал підприємства як фактор забезпечення результативності реструктуризації. *Наукові праці МАУП*. Вип. 3, 2007. 48 с.
4. Гурочкіна В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. № 5 (21), 2015. 51–57 с. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No5/51.pdf>.
5. Володін С. А., Чекамова О.І. Теоретичні засади формування і реалізації інноваційного потенціалу в розвитку економіки. *Економіка АПК*. № 5, 2017. 65–72 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2017_5_12.
6. Глушенкова А.А. Структура інноваційного потенціалу підприємств сфери телекомунікацій та інформатизації. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. № 4 (18), 2016. 100–106 с.
7. Natalia Trusova I, Oksana Hryvkivska, Natalia Kukina, Natalia Kotvytska, Petro Makarenko and Volodymyr Pilyavsky (2023) / Optimal Criteria of Investment Potential in Innovation Cycles of the Economic System of Agro-Industrial Enterprises. *Economic Affairs*, Vol. 68(Special Issue), pp. 869–880, May DOI: 10.46852/0424-2513.2s.2023.33 URL: <http://ndpublisher.in/admin/issues/EAv68n2sz7.pdf>
8. Сиротинська Н. М. Сутність інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Економічний простір*. Випуск 55, 2011. 255–260 с.
9. Ареф'єва О.В., Коренков О. В. Управління потенціалом розвитку підприємства: монографія. К.: ГРОТ, 2004. 200 с.
10. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми концепції, методи: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2003. 278 с.

11. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Цвик О. Г. Інноваційна діяльність як чинник конкурентоспроможності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. № 4, 2017. 5–8 с.
12. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю. Особливості формування інноваційної стратегії вітчизняними підприємствами. Інноваційні, фінансові та технічні аспекти діяльності підприємств: колективна монографія за заг. ред. Л.М. Савчук, Марія Фіс. Дніпро: Пороги, 2017. 33–42 с.
13. Жук М. М. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційних процесів АПК України: дис. ... канд. екон. наук. Кам'янець-Подільський, 2016. 220 с.

REFERENCES

1. Khmyzova O.V., Syzan O.M. (2016) / Directions for the development of the innovative potential of the enterprise. Scientific works. Economy. Vol. 285. No. 273. P. 83–88.
2. On innovative activity: Law of Ukraine No. 40-IV of July 4, 2002. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
3. Fedulova L.I., Kolosh M.O. (2007) / Innovative potential of the enterprise as a factor in ensuring the effectiveness of restructuring. Scientific works of MAUP. Vol. 3. P. 48.
4. Gurochkina V.V. (2015) / Innovative potential of the enterprise: essence and system of protection. Economy: realities of time. Scientific journal. No. 5 (21). P. 51–57. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No5/51.pdf>.
5. Volodin S.A., Chekamova O.I. (2017) / Theoretical foundations of the formation and implementation of innovative potential in the development of the economy. Economy of agriculture.. No. 5. P. 65–72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2017_5_12.
6. Glushenkova A.A. (2016) / The structure of the innovative potential of enterprises in the field of telecommunications and informatization. Economy. Management. Business. No. 4 (18). P. 100–106.
7. Natalia Trusova I, Oksana Hryvkiivska, Natalia Kukina, Natalia Kotvytska, Petro Makarenko and Volodymyr Pilyavsky (2023) / Optimal Criteria of Investment Potential in Innovation Cycles of the Economic System of Agro-Industrial Enterprises. Economic Affairs, Vol. 68 (Special Issue), pp. 869–880, May DOI: 10.46852/0424-2513.2s.2023.33 URL: <http://ndpublisher.in/admin/issues/EAv68n2sz7.pdf>
8. Sirotynska N. M. (2011)/ The essence of the innovative potential of industrial enterprises. Economic space. Issue 55. P. 255–260.
9. Aref'eva O.V., Korenkov O.V. (2004) / Management of enterprise development potential: monograph. K.: GROU, 200 p.
10. Ilyashenko S. M. (2003) / Management of innovative development: concept problems, methods: training. manual Sumy: University book, 278 p.
11. Dzhezdzhula V.V., Yepifanova I.Yu., Tsyvk O.G. (2017) Innovative activity as a factor in the competitiveness of enterprises. Investments: practice and experience. No. 4. P. 5–8.
12. Jezhula V.V., Epifanova I.Yu. (2017) / Peculiarities of innovative strategy formation by domestic enterprises. Innovative, financial and technical aspects of enterprise activity: collective monograph / by general ed. L.M. Savchuk, Maria Fic. Dnipro: Rapids,. P. 33–42.
13. Zhuk M. M. (2016) / Organizational and economic mechanism of activation of innovative processes of agricultural industry of Ukraine: thesis. ... candidate economy of science Kamianets-Podilskyi, 220 p.

Hryvkiivska O.V., Senyuk O.I. INNOVATIVE POTENTIAL IN ENSURING THE EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE'S ECONOMIC ACTIVITY

Abstract. The article substantiates the importance of innovation potential for ensuring the efficiency of the enterprise's economic activity, as it determines the enterprise's capabilities for the development of innovative processes and the introduction of new ideas, products or technologies.

The article discusses the main components of innovation potential, such as human resources, technical, financial potential, as well as innovative technologies. It is noted that effective management of innovation potential contributes to the emergence of new ideas and the development of new products and services, which increases the competitiveness of the enterprise.

It was determined that the following approaches can be considered the main ones in the process of ensuring the efficiency of the enterprise's economic activity on the innovation platform: reducing the number of chain management levels in order to accelerate the process of "research — development —

production — sales”; determination of priority areas of innovative activity, based on the goals and objectives of the enterprise’s basic economic strategies; minimization of terms of development and implementation of innovative projects using the principles of parallel and integrated solution of innovative tasks.

It is noted that innovative potential can be used to improve organizational and management processes, which contributes to increasing labor productivity and reducing costs. Optimum use of the innovative potential of the enterprise helps to ensure its competitive advantage in the market, as the constant introduction of new products and technologies enables the enterprise to attract new customers, increase its market share and receive higher revenues.

The authors of the article conclude that the effective use of innovative potential is a key factor for the development and stability of the enterprise on the market.

Keywords: *innovations, innovation potential, efficiency, economic activity, enterprise, resources.*